

Politiszkos ziniuos.

Amerika.

Pereita sanvaitė tuluose stetuose atsiuvo rinkimai miestų viršininkų. Kaip paprastai, perėjo kandidatai kapitalistiskų partijų, taigi republikonų arba demokratų; iš didesnių miestų, vien mieste San Francisco ant miesto majoro likosi išrinktas kandidatas darbininkų, New Yorko demokratai suom kartu laimėjo, ant įtekmingiausio Amerikoj urdo miesto viršininko išrinko demokratiską kandidatą. To galima buvo ir laukti. Amerikoj mat taip buvo, kad jeigu Washingtono viešpatauja republikonai, tai didesniuose miestuose demokratai, kad abiejų partijų politikieriai galėtų turėti šiltes vietas urduose. Jeigu, paveikslan, po republikoniskam prezidentui išrinkta demokrata, tai urdininkai, patekę ant urdų per malonę nužindint, valdžią prezidento atsi-randa be vietų, kadangi nauja turi apdovanoti urdais savo draugus ir padėjus. Reikia rūpinti vietas jų netekusiems per išrinkimą kitos partijos prezidento, o tą geriausiai galima padaryti, renkant ant didesnių miestų viršininkų kitos partijos politikierius, kurie turi priglauti netekusius vietas prie prezidento; jie pereina iš po prezidento valdžios po valdžia didesnių miestų majorų. Antai Chicago miesto majoras yra nuo McKinleyo prezidentavimo demokratas Harrison ir laikosi ant urdo jau per šešis metus ne dėlto, kad jis būtų geresnis už kitus bet todėl, kad prezidentu yra republikonas Roosevelt. Jeigu ir ant miestų viršininkų patektų politikieriai tos pačios partijos ką ir prezidentas, tai ant syk šimtai buktančių urdininkų atsirastų be vietos ir be lengvos duonos, ne būtų kur juos dėti; todėl tai ant didelių miestų majorų vis renka viršininką priglauti prie kitos politiskos partijos negu prezidentas, o tas jau apdovanoja lygiai geroms, o kartais dar geresnėms negu prezidentas, vietoms savo politiskus draugus ir padėjus. Taip yra nuo seniai. Matyt todėl, kad priešingų partijų vadovai, nors neva smarkiai kovoja už pervarymą savo kandidatų, bet iš tikro jie, turbūt, slapta yra padarę sutarimą su kitos partijos vadovais; taip bent išrodo, kadangi kitaip ne galėtų taip atsistiti, kad jeigu prezidentą išrinkta republikoną, tai ant majorų didesnių miestų išrinkta demokratą. Taip gal vienog būti tik tol, kol visą tautą valdo mažas politikierių skaitlius, kol gyventojai nesupranta, ar nenori suprasti svarbumo rinkimų ir balsuoja, ne apsvairstę pasekmių balsavimo; kol gyventojams rodo, kad rinkimai yra tik ant to, kad ar tos, ar kitos partijos politikieriai turėtų urdus ir per juos galėtų išnaudoti visus ukėus. Taip vienog ilgai būti ne gal, turi ateiti laikas, kad milijonai žmonių nesi-duos savę išnaudoti politikieriams ir ant tautos reprezentantų rinks ne politikierių pastatytus kandidatus, bet žinomus dargumui išmintingus ir dorus vyrus. Taip vedant politiską vežimą, kaip veda dabar sudemoralizuoti politikieriai, Amerikoj turėtų neužligio užgimti tokia

krvina revoliucija, kokios ant svieto dar nebuvo.

Vidurinė ir pietinė Amerika.

Visai netikėtai užgimė revoliucija ant prigulinčios republikai Kolumbijai Panamos siaurumos. Revoliucionieriai tą siaurumą apgarsino už neprigulinčią republiką. Ant suvaldymo revoliucionierius Kolumbijai buvo atsintusi kariską laivą, kuris norėjo bombarduoti Panamą, bet kapitonas sto-vinčio porte Amerikos kariskio laivo „Nashville“ apreiškė, jog ne daleis bombardavimui ir ne duos Kolumbijai naudoties iš esančių ant Panamos siaurumos geležinkelio pergabenimui kareivių, ne karę reikalingų daiktų. To negana: kapitonas „Nashville“ išsodinio ant sausžemio dalį amerikoniškų jurininkų, taigi parodė, kad jis gina revoliucionierius prieš Kolumbijos randą. Washingtono randas pasiskubino pripažinti naują Panamos republiką ir tokiu būdu apskunkimo vedimą karės Kolumbijai prieš revoliucionierius.

Kas yra ta naujai susitvėrusi Amerikoj Panamos republika? Ji užima Panamos siaurumą. Gyventojų turi 250000, taigi mažiau truputį negu jų yra antai Rygoj, o truputį daugiau negu Vilniuje. Kokią galybę gali turėti tokia neva neprigulinčią viešpatystę? Žinoma, ne jokios. Suvienuos Valstijos vienog ne geidžia Amerikoj tvirtesnių, galingesnių viešpatysčių: jeigu Suvienuos Valstijų galėtų būti, jos pasistengtų visas pietinės Amerikos republikas ir kaimyniską Meksiką išskaldyti į tokias mažas kaip dabar susitvėrusi Panamos republiką. Tasyk Suvienuos Valstijų politikieriams būtų aukšniai laikai, jie galėtų valdyti ir išnaudoti visą taip siaurinę, kaip ir pietinę Ameriką, jų balso visi turėtų klausyti, nes apie pasipriešinimą tokių mažų, turinčių vos tiek gyventojų kaip Ryga republikų ne galėtų būti ne kalbos, jos, viena po kitai, patektų su visu po globa Suvienuos Valstijų. Butų tai puikus laikas ne vien politikieriams, bet ir kapitalistams, kadangi pietinė Amerika gantos apdovanojama visokiais turtais, ne trūksta ten aukso, ne sidabro, ne visokių brangių akmenėlių; ir žemė ten vaikinga.

Išimnanti Meksikoj laikraščiai tiesiog užmeta Suvienuos Valstijų randai, kad ne kas kitas, tik jis parengė revoliuciją ant Panamos siaurumos, o jeigu jis tiesiog rankos ne pridėjo, tai padarė tą kiti su žinia ir pritarimu Washingtono politikierių. Gal but, kad tie užmetėjimai yra teisingi.

Amerika mat savo kaštais nori nukasti nupirktą nuo prauziskos kompanijos Panamos kanalą. Tam Kolumbijos randas nesipriešino, bet kada Suvienuos Valstijų užrubežinių dalykų ministeris pareikalavo, kad Kolumbijai atiduotų po tris mylias abipusiai kanalo žemės plotų ir kad galuose kanalo galėtų parengti tvirtines — Kolumbijos kongresas ir senatas tą reikalavimą vienbalsiai atmetė. Nuo to laiko tarybos liko pertrauktos, bet Amerikos randas neužgimė kitų su Nicaragos republika, per kurią teipogi, nors su dides-

niais kaštais, kanalas gali but nukastas. Laukė tyliai, bet į Panamos portą atsintė kariskus laivus, kurie čia nebuvo reikalingi. Laivai tie laukė, kol revoliucija neužgimė, o kada užgimė, jų kapitonal stoji revoliucionierius pusėj. Taigi čia ištiko aišku, jog revoliucija ir atsiskyrimas Panamos nuo Kolumbijos, jeigu ir ne pačios Amerikos parengtas, tai jis padarytas su žinia ir pritarimu Suvienuos Valstijų; revoliucionieriai turėti turėjo pažadą nuo Suvienuos Valstijų pagalbą.

Ar vienog tas atsiskyrimas Panamos apsiels be kraujo praliejimo, ar Kolumbijai nebandys jai prigulėjus kraują suvaldyti, o jeigu užgims karę, ką darys tasyk Suvienuos Valstijos? Kas iš to išpuls, dabar negalima žinoti. Jeigu užgims karę ir Suvienuos Valstijos atvirai remis Panamos revoliucionierius — jos bus įtrauktos į karę, kuri, kaip ne pasibaigti, visgi kaštoms Suvienuos Valstijų ukėms ne vieną dešimtį, o gal ir šimtą milijonų doliarų. Jeigu ir kitiems kraštams karė kaštuoja daug, tai Suvienuos Valstijos, kadangi čia nėra tautiskos armijos, bet vien armija samdininkų, kuriems reikia daugiau užmokėti, negu moka ten, kur yra priverstina kareiviska tarnystė. Washingtono politikieriai, dar ne suvaldę Filipinų, nori, matyt, į karį įpauoti Ameriką Kolumbijai. Čia karė gali trauktis per eiles metų kaip ir ant Filipinų.

Rytinė Azija.

Laikraščiai praneša, jog Rytinės Azijos maskoliškų valdybų caro vietininkas, admiralas Aleksiejev, pasitraukė nuo vietos ir persikėlė į Vladivostoką; už caro vietininką į rytinę Aziją bus atsiųstas vienas iš didžiųjų maskoliškų kunigaikščių. Anglijos laikraščiai tą atsiuntimą aiškina tuom, jog Maskvoj nupuolet įtekė geidžiančios karės su Japonija partijos.

Vokiški laikraščiai pagarsino, jog tarybos tarp Japonijos ir Maskolijos jau teip toli nužengė, kad neužligio bus galutinai padarytas sutarimas ir ne reiks bijotis karės. Žinia ta buk paremta ant žinių, kokias turi Vokietijos užrubežinių dalykų ministerija. Japoniski vienog laikraščiai tvirtina, kad tarp Japonijos ir Maskolijos darybos nenužengė teip toli, kad galima būtų susitaikyti, priešingai, jos apsisistojo, kadangi maskoliškas pasiūtinys Japonijoj laukia naujų pasiūlymų nuo užrubežinių dalykų ministerio Lamsdorfo, kuriam važinėjant užrubežiuose, tie nauji pasiūlymai negalėjo but apdirbti. Kaip matyt iš japoniskų laikraščių, Japonija ne turi didelio užsitikėjimo, kad dabartinės tarybos išpultų užgandinančiais; nuziuri Maskoliją, jog ta, užvilkdama tarybas, nori vien laiką laimėti ant geresnio pasirėngimo į karę.

Londono laikraščiai pagarsino, buk tarp Vokietijos, Austrijos ir Maskolijos likos padarytas sutarimas, pagal kurį Vokietija ir Austrija prizada padėti Maskolijai, jeigu pradės jai karę su Japonija, paskutinei norėtų padėti ar tai Amerika, ar tai Anglija.

Tie pats laikraščiai prane-

ša, jog Chinų ciecorienė, matydama, jog karė tarp Japonijos ir Maskolijos ant Chinų plotų neišvengiama, rengiasi persikelti iš Pekino į Kai Fang.

Balkanų pussalis.

Ant Balkanų pussalio maistai ištiko eina mažyn ir todėl Turkijos sultanas dabar pasirodo ne teip nuolankiu kaip pirmiau. Jis atmetė reikalavimus Maskolijos ir Austrijos reformų, kadangi jas priimdamas, jis priimtų turėtų svetimų viešpatysčių kontrolę jam prigulinčiuose kraštuose. Klausymas dabar, katrai pusei atseis nusileikti: ar Turkija turės priimti susijungusių prieš ją Maskolijos ir Austrijos reikalavimus, ar paskutinėms atseis tuos reikalavimus su mažintu?

Vindobonos laikraščiai garšina, jog naujam Serbijos karaliui Petriui nusibodo jau buti įnagin užmušėjų karaliaus Aleksandro, todėl naujas karalius nori atsiskirti nuo valdžios su visu. Valdėti kraštą, nors teip mažai kaip Serbijai, turintį mažiau gyventojų negu skaitlius lietuvių, ne teip lengva, kaip kam rodo.

Vokietija.

Vokietijoj lahkėsi maskoliškas caras, kuris turėjo su-siaviamą su Vokietijos ciecorium. Prie susitikimų ciecorių buvo ir abiejų kraštų užrubežinių dalykų ministeriai, kurie, besikalbant abiejų kraštų valdonams, vedė kokias ten tarybas, bet apie ką ir ką nutarė, to laikraščiai nepaduoda.

Pietvakarinėse vokiškose Afri-

kos valdybose pasikėlė čia buviai prieš vokiečius. Pasikeleliams pasiekė net kelios vietose paimiti miestus, kur likosi iškersti veik visi vokiečiai, o tame ir vokiški kareiviai.

Isz Lietuvos.

Is Vilniaus.

Laikraščiai garšina, buk inspektorius čianyskėsios realiskos mokyklos Vinogradov, gavo nuo apsvietimo ministerijos daleidimą parengti miestie privatiską realiską mokyklą, kuri turės tokias jau tiesas, ką ir ministerijos užlaikomos.

Vilniaus mokslo gavinio apskričio viršininkas gavo žinią iš apsvietimo ministerijos, jog valdžios negali versti valstieji prisidėti prie užlaikymo ministerijos šelpiamų pradinių mokyklų.

Vilniaus Blaivystės komitetas pereituose metuose turėjo surinkimų 6210 rublių, o išdavimų 17760 rublių. To kiū būdu nepriteklis siekia 11500 rublių.

Vilniuje neužligio bus atidarytas kantoras žemdirbių draugystės savitarpinės pakolus žemdirbiams, kuri ap-rupis visokius žemdirbių reikalus.

Darbininkai einanti į darbą, šalia Šv. Petro bažnyčios užliko kunas jauno vaikino drabužiuose gimnazijos mokinio. Pasirodė, kad tai yra kunas maskolias Popovas. Jis buvo peršautas; bet kas jį persovė, nežinia. Tiek žinia, kad kunas buvo iš kitur atvežtas ir prie bažnyčios iš vežimo išmestas. Ar tik Popov nebuvo šnipukas ir ar ne už tai tik jį persovė? Kunigams kapelionams ka-

riumenėlikos pakeltos algos nuo 540 rublių ant 900 rubl. ant metų.

Vilniaus pašto užvežda garšina, jog Beisagolaj. Kauno gub., likosi atidaryta telegrafio stacija.

Kareivis saperų batalijono, maskolius Petras Apagiu, atkeršydams už skriaudas, sovė į savo kapitoną Sudiejevą ir sunkiai jį sužeidė. Užtai kariskas sudas Apagiu nusprendė ant sušaudymo.

Kunų užmušto Vilniuje Tomasevskio, kurį kaip siuntinį užmušėjų buvo išsiuntę į Maskvą, pargabeno atgal į Vilnių, o iš čia išvežė į Litvinių ir palaidoję giminės kapuose. Maskvoj jį buvo palaidoję vienog duobėj su miesto beturčiais. Ant reikalavimo giminių, jis buvo atkastas ir jo pusbrolis kunų atgabeno į Vilnių.

Is Radoškoviciu, Vilniaus gub.

Aplinkinėse šito miesto autrudens, pasibaigus laukdarbams, pasidauango vagilių skaitlius. Gana tankiai pasitaiko užpuolimai ant važiuojančių kelių. Vagiliai pavogė aplinkiniuose kaimuose ne mažai arklų. Netoli kaimo Petnikovo užpuolė ant keliu einančio žydo kromininko ir sunkiai jį sumušė. Tas vagiliams ant gero neišėjo, kadangi sumuštas žydas vagilių pažino ir jų pravardes išdavė policijai.

Neseniai jaunas bernukas vieno kaimo netoli Radoškoviciu, pagavęs 12 metų mergaitę, nuvilko ją į krumynus ir sužagė. Tas vienog išėjo į aikštę ir niekas sėdi jau kalėjime. Be abejonės sudas nuspręs užtai ant sunkių darbų Sachalino kastynės, kaip tai tiesos reikalauja. Toki nusidėjimai ne prigili prie mokyklų, nors mergaitė ir jos tėvai ir dovanotų niekšui, sudas ne dovanos.

Is Grodno.

Maskoliškas caras šmet lankėsi ant medžioklės Baltboksio giriose. Ant pamiršimo savo atsilankymo, jis paskyrė 1000 rublių ant išdalinimo beturčiams gyventojams Baltboksio aplinkinių. Ne daug tai. Gal dangelis žmonių beturčių pasisto tik per baurumą ir kvailumą caro valdžij. To skurdio, kokį žmonės kenčia dėl kvailumo valdžij, ne atlygis caro padovanotas ant išdalinimo tarp gyventojų tukstantis rublių.

Grodne rengiasi atidaryti realiską mokyklą. Pastaty-

mas triobas kaštus 150000 rublių. Ant parengimo tos mokyklos aplinkiniai dvarponai sudėjo jau 150000 rubl.

Po paskutinį žydų mušinų Gomelyj, Mogilevo gub., ir Grodno žydus apėmė baimė. Nežinia kas paleido paskalą, bet per Nestines Grodno muš žydus ir kad žydai, ant atsi-gyrimo, gabena ginklus. Paskalas tas pasiekė gubernatorių, kuris pasaukė žydų kalbą ir jį užtikrino, kad žydai ir per Nestines gali ramiai melstiesi, mušimo ne bus. Ir ištiko ta diena perėjo ramiai; skaitlius policijantų vienog tą dieną buvo padidintas, atsistaičius į pagalbą policijai, kareiviai. Už miesto keliai buvo saugojami kareivių, kurie ne leido važiuoti į miestą ukininkams iš kaimų.

Is Dinaburgo, Vitebsko gub.

4 d. spalij, čianyskėsiame kalėjime sėdinti kaliniai pakėlė maistus. Priešistas maistų buvo ta: 3 d. spalij, už kokį ten nusidėjimą, nusudytas prie sunkių darbų į Sibirą. Baranauckas likosi pasodytas į tamsųjį karcerą. Peržiūrint arestantus vakare, kad atidare karceru duris, Baranauckas išsoko iš jo, šaukdamas: „muša!“ Išgirdę šauksmą ant viršaus sėdinti arestantai, pradėjo daužyti langus,

stengėsi ištrukti. Pasisekė vienog Baranaucką įstumti į karcerą ir viskas nusiramino. Ant rytojaus, dalinant valgį, Baranauckui vėl pasisekė išbėgti į koridorį; pagriebė jis kedę ir su ja užpuolė ant kalėjimo viršininko. Tas išstraukė revolverį ir pašovė Baranaucką į šoną.

Dinaburgo Blaivystės komitetas gailėstauja, kad jo kur uždėti arbatnamiai nemaskolijų apgyventuose kraštuose ne turi pasisekimo, nieks jų ne lanko. Mat žmonės su-pranta, kad tie arbatnamiai yra tai maskolinimo urvai, o jų prižiūrėtojai tai rando šnipukai. Ne įstabu, jeigu į tokius urvus nemaskolijai ne nori eiti. Ant patraukimo ne maskolijų į tuos arbatnamius, Blaivystės komitetas nori sutverti čia kursų pasimokiniui maskoliškos kalbos. Abejotina, ar ir su tuom patrauks į arbatnamius ne maskoliškos kilmės gyventojus. Aplinkinėse Dinaburgo gyvena latviai ir gana daug vokiečių. Teip vien, kaip ir kiti turi geresnius lo-cus chorus, negu gali but maskolijų suorganizuoti Kur-sai maskoliškos kalbos teipogi ne patrauks į arbatnamius ne maskolij.

Tas pats Blaivystės komite-tas ketina Dinaburge parengti nedidelius mokyklas suaugusioms merginoms, prie tų mokyklų organizuoti prelekcijas. Jeigu prelekcijos bus parengtos su mieri garbinti maskolišką raugą, tai jų, kaip p nenaudingų, ne maskolijai ne lankys.

Is miestello Gruzdzij, Kauno gub.

Šitame miestelyj gyveno du draugai maskolijai, mokintojas ir pašto viršininkas. Vieną vakarą mokintojas ilgai užsibuvo pas pašto viršininką ir išėidamas, paprasė va-sintoją palydėti, bet tas atsakė tą padaryti, ant galo sutiko palydėti iki kitai gatvei. Kada draugai išėjo

is namų, mokintojas pagriebė pašto viršininką už gerkles, pradėjo smaugti, o su lazda gana sunkiai apdaužė galvą. Kada pašto viršininkas, ap-svaigintas nuo smugijų, puolė ant ulyčios, mokintojas nubėgė į Ramšupį ir pasiskandino, prisirišęs akmenį prie kaklo. Dėl kokių priežasčių mokintojas užpuolė ant savo draugo ir kodėl paskui skandinosi, nežinia.

Ant maskoliškojo rubežiaus koksi nuteisingas vedėjas apvogė jauną lietuvį, norintį keliauti į Ameriką; pavogęs nuo emigranto 150 rublių, vedėjas jį apleido, o pats su pinigais pabėgo.

Pabaigoj spalij mėnesio i Tilžę atgabeno 20 valčių stinčių iš Klaipėdos. Žmonės stin-tas greitai išperko; mokojo po 2.20—2.50 Mk. už šepelį.

Ant maskoliškojo rubežiaus koksai nuteisingas vedėjas apvogė jauną lietuvį, norintį keliauti į Ameriką; pavogęs nuo emigranto 150 rublių, vedėjas jį apleido, o pats su pinigais pabėgo.

Paskutiniuose laikuose maskoliški rubežiaus sargai ypač sargiai pradėjo daboti, kad nedaleisti įgauti, į Maskoliją priešingų valdžios raštų. Užtai Lietuvoj knygu nesėjai ima tribus prekes, kadangi knygas mat sunkiau per rubežį pergabenti, negu buvo pirma.

Šilokarcemoj likosi atidaryta žieminė žemdirbystės mokykla. Į ją prisirašė jau 16 mokintinių, o dar gal prisirašys daugiau. Mokykla tokia ukininkams labai naudinga: joje per žiemą pasimokinę pagerinto žemdirbystės būdo, pavasaryj įgytą mokslą galės jau ant savo ukės pritaikinti.

Geležinkelio trucky, atbūgusiam iš Maskolijos į Eitkunus, viename vagone rado 200 užtrokusių žąsų.

Teplavoj tarnaujanti restauracijos mergina, pagimdziusi vaiką, jį užsmaugė, o paskui, bijodama už tai bausmės, pati pasiskandino.

Žąsų ant turgaus i Tilžę atgabeno iš Maskolijos 60 vežimų, iš viso 5000 žąsų. Jas išperko prekėjai išsiuntimui i Berlyną; mokojo po 3—3.50 Mk.

Dvare Albertinhouse i 6 sanvaites pastipo 18 arklų. Ilgai nežinojo dėl kokios priežasties tas atsitiko; tik pargabentas veterinarus susekė, kad arkliai su yla buvo grobas perdurtas. Suareštavo tris dvaro bernus, kurie, kaip mena, tą piktadarystę padarė. Jeigu nužėrius pasirodys teisingu, kalti bus skaudžiai sudu nubausti. Kągi, rodosi, gyvulys gali kam nusikalsti? Tuom tarpu žmogus, vietoj atkeršyti jį nuskriaudusiam žmogui, atkeršija nieko ne kaltam gyvuliui.

Is Pietinės Afrikos.

17 d. rugpiučio žvejai miesto Cape Town ant meskerės pagavo neispauskaitai didelę žuvį, tokia, kokios, čia nieks ne matė. Prekėjų draugystė už tą žvį užmokojo 1300 svarų sterlingų. Ilgio ta žuvis turėjo apie 6 sieksnius (didžiausią gyvenanti šaltuose kraštuose, yra dar didesni. Rd.); lašiniai buvo 12 colių stori.

Paskutiniuose laikuose i Cape Town privaziavo tokia daugybė žydų, kad jie ne gali rasti darbo. Neseniai prie miesto vartų rado vieną asilpusį žydą, kuris sakėsi nuo trijų dienų nieko ne valges. Jį pasisekė atgaivinti. Neseniai čia ant geležinkelio traukis pervaziavo žydą paelinantį iš Vilniaus ir užmušė ant vietos; kiti vilniskiai žydai užsiėmė jo palaidojimu.

Is Lietuvos i pietinę Afriką dabar mažiau žmonių atvažiuoja. Mieste Cape Town darba sunku gauti, todėl daugelis lietuvių keliauja dabar į vokiškas Afrikos valdybas, kiti iš miesto keliauja ant kaimų. I Transvalij keliauti randas dar ne duoda daleidimo.

Begilas.

Is Prusų Lietuvos.

Prusų Lietuvos šmet gana

Nauja protestoniška sekta.

Tarp latvij Rygoj platina-si nauja tikėjimiska sekta teip vadinamą „subatnikų“. Subatnikai švenčia subatą vietoj nedėlios, bažnyčių ne turi, susirinkimus ir diemal-dystą atlieka privatiskuose namuose. Jie ant naudos perdėtinių turi mokėt desim-tinę, taigi dešimtą dalį savo įėjimų. Sekta tarp latvij platina koki ten atveiliai is Prusų.

Is Prusų Lietuvos.

Prusų Lietuvos šmet gana

Isz Amerikos.

Aukso ir sidabro produkcija šiuose metuose.

Pagal atskaitą Amerikos pinigų mušinių direktoriaus, šiuose metuose ant viso žemės paviršiaus aukso išgudavo už 295889600 dol., o sidabro už 215861800 dol. Aukso daugiausia išgudavo Australijoje, nes už 81578500 dol.; antrą vietą užima Šveicarijos Valstijos Šiaurinės Amerikos su produkcija 80 milijonų dolarių. Prieš karą pietinė Afrika užėmė pirmą vietą, šmet giten aukso iškas tik už 39023700 dol., taigi neisekė nė pusės to, ką iškasdavo prieš karą. Daugiausia sidabro iškasė Meksika, nes už 77804100 dol.; antrą vietą užima Šveicarijos Valstijos Šiaurinės Amerikos su produkcija 71757000 dol. Iš Europos viešpatysčių, sidabro daugiausia iškasė Ispanijoje, nes už 4784100 dol.

Musai su indijonais.

DOUGLAS, WYO. Uzgimė šitos aplinkinės kruvinas mušis šerifas su indijonais Sioux giminės, kuriame 10 indijonų liko užmušti, o 11 pateko į nelaisvę. Mat urdininkai indijonų užveždavo sumazino teip indijonams duodamas už pavertą nuo jų žemę porcijas, kad raudonvėdžiams neliko nieko daugiau, nei išsigugojimo nuo bado, kaip veržti nuo fermerių gyvulių.

Pakete kerosino prekes

NEW YORK. Standard Oil Co. pagarsino, jog kerosino prekės liks pakeltos po 1c. ant galono pardavinėjantiems kerosiną, tai jo reikalavimams atseis mokėti po 1½—2c. viršaus. Tokiu būdu kompanija per metus uždribs 10000000 dolarių.

Darbininkai labiau skaito mokslineis knygas negu turtin.

NEW YORK. Perdėtinis miesto knygynų komiteto apreiškė, jog darbininkų apgyventose miesto dalyse daug daugiau reikalauja ant pasikaitymo moksliškų knygų negu turtingose miesto dalyse, kur skaito daugiausia apysakas ir romanus. Darbininkai mat jieško knygos mokslo, o didžurčiai jose jieško pasilinksminimo ir laiko praleidimo.

Rinkimai New York'e.

NEW YORK. Pereitos sanvaitės utarninke New York'e atsibuvo rinkimai miesto urdininkų. Ant miesto majoro išrinko visai netikėtai Georgą McClellaną. Edward M. Grant išrinktas už kontrolierį, o Charles Formes už prezidentą miesto rodos. Politikieriai gana jau demoralizavo visokias budaš Amerikos gyventojus. McClellan yra demokratų pastatytas, bet jį dais demokratų paskui apleidė.

Politiška žmogžudystė.

LOUISVILLE, KY. Laikė paskutinį rinkimų ant ulčios susitiko einanti balsuoti priešingų partijų politikieriai: Stevens ir Kiley. Kiley pradėjo tuojau šaudyti į savo politiška priešininką. Balsavimo būdą buvo republikonų šerifas, tas teisposį pradėjo šaudyti į Kiley demokratą ir mirtinai jį pašovė.

Ne dvasia.

NEW YORK. Pereitą sanvaitę iš vandenį ištraukė negyvelį, kurį palaikė už Joną Siebertą. Dabotai prigerlė, namieje susirinko jo draugai. Tuom tarpu, esant draugams kitame kambari, jėjo į tą kambarį Siebert. Draugai, pamatę Siebertą, palaikė jį už dvasią ir stengėsi pabėgti. Pasirodė, kad numirėlis buvo ne Siebert, bet kitas žmogus į Siebertą panašus.

Cūsidego kastynės.

BUTTE, MONT. Kastynės Kearsarge, netoli Virginia City, užsidedę mašinų dalis. Iš buvusių kastynės žmonių: 9 sudėgė, kitiems gi pasisekė laimingai išsigelbėti.

Neteisingas agitatorius.

NEW YORK. Keliaujantis darbininkų agitatorius Sam Park, užėmimą pinigų nuo darbdavių, likosi ant dviejų metų kalėjimo nuspręstas ir pergabentas į Sing Sing kalėjimą.

Pelėda žmogžudė.

NEW YORK. Į vieną miesto li-onbutį atgabeno moteriškę Schleich, kuri pagimdė čia vaiką. Paguldė ją prie atidaryto lango, per kurį įleikė pelėdą ir pradėjo savo dainą. Subėgo tarnai ir daktariai, pelėdą ant galo pagavo. Kada paskui nuėjo prie Schleichienės, ji buvo jau negyva, numirė ji nuo išgąsčio.

Už lynežavimus atsako pavietas.

Šteto Ohio likosi išduotos tiesos pagal kurias: už lynežavimus atsako pavietas, kuriame lynežavimas atsitiko; nuo paviečio šeimos lynežotų turi tiesą pajieškoti atlygimino. Neseniai Champagne pa-

vietyi likosi lynežotas koksai Mitchell. Už jį jo giminėms nuo paviečio sudas pripažino 7000 dol. Jeigu tokios tiesos būtų visur, be abejonės lynežavimų būtų mažiau ir valdžios geriau gintų žmonių gyvastį.

Numire Montanos vyskupas.

HELENA, MONT. 3 d. lapkričio pasimirė Čianykščios dieceizijos viršininkas, vyskupas John Brandel.

Paskendo laivas.

MENOMINEE, MICH. Tris sanvaitės atgal iš čia išplaukęs laivas "Rosebud" ne atėjo į Cheboygan. Matyt paskendo. Ant jo buvo du broliai Cota ir jį sesuo.

Geras neapsimoka.

PHILADELPHIA, PA. Nusibankrutino čia esanti nuo 1784 metų sėklų pardavinėja Landretho ant 150000 dol. Laikraščiai skai, jog tas atsitiko per tai, kad savininkai vedė biznį pagal seną būdą: laikė per žiemą ne turinčius darbo samdininkus, seniems mokoje pensijas vietoj išvyti, kaip daro tie, kurie iš svetimo darbo milijonus surenka.

Geltonasis drugys.

LOREDO, TEX. Sugrįžęs iš parubėžinių Meksiko apskrčių Dras Murray tvirtina, jog per šiuos metus mieste Monterey 25000 žmonių apsigro geltonuoju drugiu, iš apsigirusių pasimirė 5; dobar dar ten yra 500 žmonių drugių sergančių.

Gaisrai.

ALBANY, N.Y. Šiautė čia didelis gaisras ant River street, kuris pridribo blėdies ant vieno milijono dolarių.

NEW YORK. Ant 11 Avenue, tarp 35 ir 36 str., užgimė baisus gaisras. Ugnyje praužto 25 ypatos, o tame 5 vaikai. Daugumas praužusių užtroško nuo dūmų: jie yra italijonai.

NEW YORK. Ant Coney Island siautė gaisras, kuris išnaikino 250 namų. Blėdį ugnies padaryta skaito ant pusantro milijono dolarių.

PHILADELPHIA, PA. Sudėgė čia spaustuvės Avil Printing Co. ant Market str. Blėdį ugnies padaryta skaito ant 300000 dol.

MONTPELLIER, IND. Sudėgė čia McDonaldso arklininkai. Prie to prauždo dvi ypatos ir dvi likosi sunkiai apdegintos.

ASHLAND, WIS. Beveik su visu išdegė 20 mylių nuo čia esantis miestelis Cibon. Tarp kitko sudėgė čia esančios lentų piovynčios ir medžių krautuvės Chicago Colo Lumber Co.

PEORIA, ILL. Sudėgė čia drabužių krautuvės Jacobs Clothing House. Krautuvų savininkai likosi spaužėtuoti, kadangi juos laiko už padėgėjus.

Nelaimas ant geležinkelio.

LOUISVILLE, KY. Netoli Shepherstville, ant Louisville & Northville geležinkelio susidaužė du traukiai. Prie to du traukiai tarnai liko užmušti, o vienas sunkiai sužeistas.

CHARLOTTE, N.D. Ant Southern geležinkelio, netoli Concord, susidaužė traukis. Prie to keturios ypatos liko užmuštos.

KANSAS CITY, MO. Laikė tirkos miglos, ant 12 gatvės susimušė čia du pilni žmonių ulčinio geležinkelio karai. Prie to viena ypatą likosi ant vietos užmušta, o 50 ypatų likosi sužeistos, o tarp jų keturios ypatos sužeistos mirtinai.

EXPLOZIJOS. COLUMBUS, OH. Čianykščiam State University explodavo garinai katilai mašinos. Explozijos du studentai liko užmušti, o daug tapo sužeisti.

CRESTLEIGH, OH. Ant Čianykščio geležinkelio explodavo vagonas parako ir dinamito prikrautas. Explozijos 400 vagonų likosi išardytų, o trys ypatos liko sunkiai sužeistos, lengviau sužeistų yra daug.

Isz darbo lauko.

DENVER, COL. Trinidad distrikte kastynių savininkai pagarsino, jog tie darbininkai, kurie pamedė dieną ne ateis į darbą, bus ant visados iš kastynių prašlinti. Mat organizuoti kalnakasiai šitose kastynėse nutarė nuo pamedėlio štraikuoti, ant iškovojimo 8 val. darbo dienos.

WILKESBARRE, PA. Anglij kastynėse Lehigh Valley, Lehigh & Wilkesbarre, Delaware, Lackawanna & Western ir Philadelphia & Reading kompanijų prasidėjo vėl darbai.

CHICAGO, ILL. 1100 darbininkų American Hide & Leather Co. nutarė štraikuoti. Darbininkai reikalauja didesnių algų: dabar jie uždribo vos po 10 dol. ant sanvaitės.

WELCH, W.VA. Čianykščios United States Steel Corporation dirbtuvės likosi ant neaprubėzuo laiko uždarytos. Per tai 2000 darbininkų atsirado be darbo.

BUTTE, MONT. Didėsnė dalis Čianykščių pieno dirbtuvių apstabdė darbus: pirma šitose dirbtuvėse dirbo 2200 darbininkų, dabar liko tik pusė to skaitliaus.

NIAGARA FALLS, N.Y. Štraikas darbininkų elektrikų įtaisų Kanados pusėj pasibaigė, darbininkai sugrįžo prie darbo.

FAL RIVER, MAS. Po trijų mėnesių stovėjimo, prasidėjo darbai Čianykščiose medvilnės dirbtuvėse.

CHICAGO, ILL. International Harvester Co. paleido nuo darbo 8000 darbininkų, o vėliau ketina paleisti dar daugiau.

HARRISBURG, PA. Dirbtuvės geležinių dūdų prašalino nuo darbo 250 darbininkų.

LOWELL, MASS. Čianykščios medvilnės dirbtuvės sutrumpino darbą iki 48 valandų per sanvaitę.

WORCESTER, MASS. Darbai Čianykščiose pieno dirbtuvėse eina prastai, nuo darbo prašalino 285 darbininkus.

ISZ

Lietuvizskų dirvų.

Iš Lawrence, Mass.

Lietuvos Suny Dr-tės laikė balių 31 d. spalio. Šita Draugystelė turi savo konstituciją paminėta, jog privalo platinti lietuvių ir mokslą tarpe savo brolių, draugų ir abelnei tarpe visų lietuvių. Nuo savo užsidedimo šita mierį pildė, kur tikta progą pasitaikė. Paremė tautiškus perstatymus, laikė prakalbas, užlaiko knygynėlį ir kitokiais būdais savo brolius 'kėlė iš miego.

Paskutiniame laike užmanė balių su dainomis ir prakalboms; pakvietė Bostono Dainorių Draugystelę, "Birutos Kanklės". Dainorių pulkėlis susideda iš šešių merginų ir penkių vaikų: Onos Barančiūtės, Grasilos Stančiukės, Veronikos Lazaukiutės, Marijonos Kazakevičiūtės, Mortos Valaičiūtės, Zosytės Slabutės, J. Eronimo Vaičiūno, Vladislavo Gentauro; vadovu jų yra Vincenas Gumaukas, kuriam, už pasižymėjimą ir surėdymą šio vienintelio Massachusetts surėdyto pulkelio priguli garbė.

Tarpe šokių dainavo puikias lietuviškas tautiškas daineles. Mažonė balsai ir gražūs sutailykams klausančiam ašaras iš akių išspaudė. Kokias neteisias pranašias yra tie, kurie sako, buk mūsų tautos šioje šalyje nyksta. O ne, ji ne nyksta, nes mes turime tokius vyrus ir moteris, kurie gaivina mūsų tautą netik darbais, bet ir puikiais savo balsais.

Kalbėtojas buvo Petras Latvinas, kuris savo kalbą ragino mus prie darbo, meilės tėvynės ir mokslo; liepė ne paistyti ant groivio, ko kiliams mums vertę ant mūsų tautų lietuvių priešių.

Žmonių susirinko diktas būrelis, visi linkinosi ir džiaugėsi iš praklinių punktų programą, kurio niekada nepamirš (koki tie punktai?) Rd.). Priderėjo daugiau būti, bet kiti sutalė vigilija prieš "Visus Šventus", nors namuose kur kas didesnius balius kėlė ir kazymos lošė.

Iš balius draugystė turėjo šiek tiek peleno (ant kokios viešos naudos pelenas paskirtas? Rd.).

Balių aprašė reporteriai ir sveitintaučiai džiaugėsi iš lietuvių praklinimo. Už viską mes dėkavoja me Bostono dainoriams ir kalbėtoju.

Liet. Suny Dr-tės Draugas.

Iš Pittsburg, Pa.

Spalio 25 d., lietuviškų bažnyčių atsibuvo keturių dešimčių valandų atlaidai, kurie traukėsi iki 27 d. vakarui. Ant šios iškilmės suvažiojo iš šios apylinkės veik visi lietuviški kunigai. "Tuli parapijonai lėmė, jog šmet bus sakomi karšti ir gausūs pamokslai, bet viskas atsibuvo nepaprastai. Budavo kaip ims kunigai garbinti bedievių ir šliuhtarnius, tai net sionos bažnyčios braska. Šmet, rodosi, Dievas kitą dvasią mūsų kunigams atsuntė. Pamokslai buvo sakomi iš didesnių dalykų apie tikėjimą ir meilę artymo, nors tos meilės pas mūsų kunigėlius negalėtume atrasti nė viduryje dienos su žiburiu. Keikti šliuhtarnius, tai, tiesą pasakius, ne buvo nė laiko, kadangi reikėjo rimtai iš visų šalių apsarvstyti, išraišti geriausią būdą, per kurį būtų gal' na apdumti lietuviams akis, kad jie prisidėtų prie įrengimo zokonių mergu namų; bekeikiant šliuhtarnius, visos riebiausios avys išsprudo iš kunigėlių nagų, ir tik su pagelba iš kunigėlių mergu kunigai tikėtai tą viską atitaisyti, ką menkas protas pagadino.

Iš Dayton, Oh.

Nors čia lietuvių ne daug yra, bet jie dirba, kaip gali, ant tautiškos dienos. Neseniai susirvė draugystė po vardu Švento Petro Dr-tės. 25 d. spalio turėjome siurinkimą, laike kurio buvo laikytis ir prakalbos. Buvo kalbėta apie visokius mūsų tautiškus reikalus, kalbėta buvo ir apie mūsų kankintinius, už besistengimą apšviesti mūsų brolius, maskoliški žydių ištrems iš tėvynės. Mes nutarėme pakausti po kelis centus ant naudos mūsų kankintinių.

Iš Dayton, Oh.

Nors čia lietuvių ne daug yra, bet jie dirba, kaip gali, ant tautiškos dienos. Neseniai susirvė draugystė po vardu Švento Petro Dr-tės. 25 d. spalio turėjome siurinkimą, laike kurio buvo laikytis ir prakalbos. Buvo kalbėta apie visokius mūsų tautiškus reikalus, kalbėta buvo ir apie mūsų kankintinius, už besistengimą apšviesti mūsų brolius, maskoliški žydių ištrems iš tėvynės. Mes nutarėme pakausti po kelis centus ant naudos mūsų kankintinių.

Iš Dayton, Oh.

Nors čia lietuvių ne daug yra, bet jie dirba, kaip gali, ant tautiškos dienos. Neseniai susirvė draugystė po vardu Švento Petro Dr-tės. 25 d. spalio turėjome siurinkimą, laike kurio buvo laikytis ir prakalbos. Buvo kalbėta apie visokius mūsų tautiškus reikalus, kalbėta buvo ir apie mūsų kankintinius, už besistengimą apšviesti mūsų brolius, maskoliški žydių ištrems iš tėvynės. Mes nutarėme pakausti po kelis centus ant naudos mūsų kankintinių.

Surinkome iš viso \$2.80, kuriuos surinkdami į "Lietuvos" redakciją (pravarės aukautojų ir jų aukos buvo pagarsintos pereiname "Lietuvos" numerį. Rd.).

Iš Scranton, Pa.

Už dvipatystę likosi čia suarežuotas lietuvis Pranciškus Sidaravičia, paeinantis iš Vilniaus gub., su viršum 15 metų gyvenantis Amerikoje. Jis paliko pačią Lietuvą, o keturi metai atgal Amerikoje apsigėdė su Petronėle Jurkute, kaimo Palipų. Ant Sidaravičiaus nelaimės, netikėtai atvažiavo jo pirmoji pati iš Lietuvos, kuri, pamačiusi, ką jos vyras padarė, davė jį suarežuoti.

Lietuvis Rapalas Irmonas neseniai likosi sumankytas Sandy Bank kastyne: nulažė jam a baidyti koi.

5 d. šio mėnesio, tose jau kastyne, likosi užmuštas lietuvis Stanislovas Ručis, vos keturi mėnesiai prieš tai apsigėdė.

Darbai anglij kastyne sumazėjo, dirba vos pusė laiko. Kada pradės geriau dirbti, nežinia. Bočių Juozas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Per šiemetinius miesto viršininkų rinkimus išrinko majorą demokratą, kuris tiek vertas ką ir republikonas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Per šiemetinius miesto viršininkų rinkimus išrinko majorą demokratą, kuris tiek vertas ką ir republikonas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Per šiemetinius miesto viršininkų rinkimus išrinko majorą demokratą, kuris tiek vertas ką ir republikonas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Per šiemetinius miesto viršininkų rinkimus išrinko majorą demokratą, kuris tiek vertas ką ir republikonas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Per šiemetinius miesto viršininkų rinkimus išrinko majorą demokratą, kuris tiek vertas ką ir republikonas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Per šiemetinius miesto viršininkų rinkimus išrinko majorą demokratą, kuris tiek vertas ką ir republikonas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išsų prisirašė 27 sanariai. Ant susirinkimo 30 spalio pribuvo 3 angliški politikieriai ir visokiais būdais kalbino lietuvius laike rinkimų balsuoti už fabrikantų kandidatus. Kadangi tarp mūsų mažai yra suprantančių politiškus reikalus, tai visoki sveitintaučiai ir priklipa mus savo išgyrimais kapitalistų balsuoti už mūsų priešius. Rodosi lietuviai būtų geriau padarę, jeigu būtų suvėrė sekciją Lietuvių Social.-Demokr. Partijos.

Surinkome iš viso \$2.80, kuriuos surinkdami į "Lietuvos" redakciją (pravarės aukautojų ir jų aukos buvo pagarsintos pereiname "Lietuvos" numerį. Rd.).

Iš Scranton, Pa.

Už dvipatystę likosi čia suarežuotas lietuvis Pranciškus Sidaravičia, paeinantis iš Vilniaus gub., su viršum 15 metų gyvenantis Amerikoje. Jis paliko pačią Lietuvą, o keturi metai atgal Amerikoje apsigėdė su Petronėle Jurkute, kaimo Palipų. Ant Sidaravičiaus nelaimės, netikėtai atvažiavo jo pirmoji pati iš Lietuvos, kuri, pamačiusi, ką jos vyras padarė, davė jį suarežuoti.

Lietuvis Rapalas Irmonas neseniai likosi sumankytas Sandy Bank kastyne: nulažė jam a baidyti koi.

5 d. šio mėnesio, tose jau kastyne, likosi užmuštas lietuvis Stanislovas Ručis, vos keturi mėnesiai prieš tai apsigėdė.

Darbai anglij kastyne sumazėjo, dirba vos pusė laiko. Kada pradės geriau dirbti, nežinia. Bočių Juozas.

Iš Ansonia, Conn.

Čianykščiai lietuviai sutvėrė "Politišką Klubą": inkorporatoriais yra: F. Karbauskas, Burkauskas, Pučiarskas. Išs

— Silpnas esi... Silpnas nei
negu mislija... Abejonė dras-
ko tau širdi... Matei kariumen
ir Vietininko rumą?... Matei mus
amamus?... Ką gi tu gelioji ir
ką tu gali padaryti?!

Rabonis pradėjo drebėti. O
kuždėjimas tęsėsi toliaus.

— Dar dešimtį tukstančių skur-
džių sek paskui tavę... Dar
kita dešimtis tukstančių raišiū išties
prie tavęs skaustantis rankas...
Ir kasgi toliaus? Kas toliaus?!

Rabonis vėl uždengė rankoms
veidą.

— Saida o gerų tavo norų
netenka vilyčių... Gal nepai-
sant ant to, anos eigtų gausias ta-
vęs neapleis... Bet tu pats —
ką veiksi su savim?... Tas ligo-
nė, neregiamas, pavargėliams.
Bet kasgi sveikiems, suprantan-
tiems gyvenimui ir negalintiems
numirti?... O jeigu skelbi ne
šios pasaulės karalystę, tai ko atė-
ji?... Ar supras tavę gyvi ir
eis paskui tavę?...

Svajotojas
esil... Dirbtelėk žemyn nuo
augštosios šios šventiniosios!
Kulk abejonių galvą ir akmenis, o
jeigu Augščiausias pašaukė tavę ir
jo išmintį aprinko už įrankį, tai
tenai žemai lauks tavę glėbiai a-
niuoji, kurie tavę pajims ir lengvai
ant žemės pastatys, svajotojau!...

Rabonis atsigręžė į tą pusę, iš
kur girdėjo kuždėjimą ir paurėjimą.
Tamsumoje matyti buvo žmogų
su žibantiomis akimis. Bandė
akimis susilyginti su raboniu, bet
po valandėlės nuleido žemyn tas
žibantis akis, pasuko prie trepų
ir išnyko tamsumoje.

Rabonis bėgo iš miesto.

Naktis jį vėl užklupo turose,
po kuriuos vaikštinėjo su sukydu-
soms mintimis. Bėgo rytai ir va-
karai, o jis be valgio slankiojo
tarpe akmeninių uolų, tarpais at-
rėmęs kaktą į kalno sieną, skendo
dumose.

Is vieną naktį užlipo jo ant a-
nos staktos viršūnės. Toje pat
valandoje stėjo prie jo anas žmo-
gus.

Mėnulis parodė visą savo veidą.
Šviesa užliejo tirus, kol jie buvo
matyti, kur juodavo palmų gi-
ria.

Tada anas žmogus, atkreipęs į Ra-
bonį savo žibantis akis ir ištiesęs
tolyt abidvi rankas, tarė stipriai
balsu:

— Kalbėjau tau du kartus, nepa-
klausei manęs... Žiūrėjai pats
savo akimis į kraštą, ką tęsiasi nuo
turi iki sienų Švento Miesto...
Gal jau dabartės supratai, kas yra
pasaulė ir kuomi turi būti tie, ką
nori ją valdyti... Paziūrėk dar
ir svarstyki!

Rabonis žiūrėjo tolyn. O jis kal-
bėjo:

— Žiūrėk į tuos klonius, mies-
tus, tvirtynes, kariumenes...
Žiūrėk į tas mišines nuogas ir ap-
dengtas, pavargusias ir turin-
gas... Žiūrėk į tuos namus, ru-
mus ir tvirtynes... Viskas tas
puls prie tavo kojų, viskas tavęs
klauso, jei eisi paskui mane!

Rabonis suraukė kaktą.

— Atiduosi tau valdžiai ant to
visko, ar girdi? Pavešiu tau vieš-
patystę ant žemės ir ant žmonių!...
Tik būk mano puse! Daryk, ką
aš tau sakysiu! Klausykite ma-
nės!

Bet Rabonis jau jį pasiekė savo
akimis. Pakėlė rūšiai galvą ir tarė
griausmingu balsu:

— Šalyn gundytojai! Esi valdo-
nų bado ir troškimo, gali būsti
nelaime, bet žmogaus dvasios ne-
pavergsi! Šalyn!

Ir pasilikio viens ant kalno vir-
šūnės.

Po mėnesių Kafajas vieną gra-
žią dieną sėdėjo daržė ir diktavo
suniui laisvą pas tūlą vertelę Ry-
me, kada jam pranešė, jog atėjo
Sutenas ir nori su juom pasimatyti.

Kafajas tuojuos pertraukė dar-
bą, paleido sunų, o Sutenui liepė
eiti į namus, kur ir pats tuoj pribu-
vo.

Sutenas buvo piktas ir ant jo
veido matyti buvo ženkliai jo ke-
lionės. Kafajas jautriai jį pasvei-
kino; Sutenas atsakė šaltai.

Kafajas nusiminė.

— Nuliūdai, sunau — tarė jį,
sodindamas šalia savęs ir artinda-
mas savo veidą prie jo veido, kad
geriaus prisizirėtų.

Sutenas tylijo.

— Na, o koki tas butininkas,
tas gydytojas, numylėtas žmonių,
zvaigždė ankstyboji raišų? —
klausišioje pasityčiodamas.

Sutenas neatsakė. Kafajas aty-
džiai į jį žiūrėjo ir kalbėjo vis aš-
triau:

— Argi jo nepamatys akys ma-
no? Kada pasirodys ans vadas
busiančių mūsų kariuonų? Kada
sutvers legijonus, numes rymionų
jungą, išliuosuos šalį ir karališką
valdžią atiduos į mūsų rankas?

Žodžius "karališką" ir "į mūsų
rankas" ištarė su ypatingu pažen-
kinimu.

Sutenas suraukė kaktą ir
valandėlę tylijo; ant galo ištarė ty-
liai:

— Apsirikaui. Tai žmogus ma-
žas.

— Gal ir geriaus — nusijuokė
Kafajas, primerkdamas akis. —
Bet tu, Sutenas, kas tai nelabai
laimingai vėdi politiką... Se-
kioji po tirus paskui kasin koki
butininką, kada mes čia turime
tokius svarbius dalykus.

Sutenas patraukė pečius. Ka-
fajas pradėjo krapštyti pirštu dan-
tis ir paskui tarė:

— Ar važiuotum į Rymą?
— Ko? — užklauskė Sutenas.
— Vaziuoja šienis Chalenis, Še-
mil ir Jochaja. Gundau teipogi ir
Anna. Žiliausias ir labiausiai pa-
guodojamas galvis!

Sutenas negalėjo suprasti ir
Kafajas suvis nesistebėjo, kadangi
jam bebūnant šalį, dalykų stovy-
je įvyko daug permainų. Pradėjo
aiškinti Sutenui.

— Gavome tikriausias darody-
mus, jog dabartinė Rymo ciecio-
rius numylėtine yra žydėkla. E-
santi labai gera moteriškė. Ciecio-
rius pažinęs ją laike puotos pas jo
mylimą Seganą, kur jį dainavo cho-
re. Kiti jo mylimas, Makro, pasi-
rupino suartinti juodu ir šiandien
yra tai pirmą moteriškė ant visos
pasaulės.

Sutenas net papurtė.

— Ką tas mas gal apeiti? — su-
rūko nekantriai.

— Ką tas mas gal apeiti, Sute-
nai? Pavirtai į laukinį tame bar-
bariškame krašte tarp butininkų
ir skurdžių? Ką tas mas gal apei-
ti?... Vaziuoja delegacija pa-
kalbėti su ciecioriaus numylėtine.

Turi ji išeiti ant ciecioriaus ir
pervai kiti mas mas daug gero pa-
daryti... Kas tau, Sutenas? Tu
koks pasidaro nesavasis!

Ir išmės pirštą iš burnos, pra-
dėjo galvą linguoti. Sutenas susi-
raukė ir tarė per dantis:

— Na, jau an, švyos galvos,
rimti seniai, kunigai žemėnį ir
augštesni įieško užtarijo palei-
stuvės... Dar to tik reikėjo!

Kafajas nutvėrė jį už rankos.

— Tū — nusjovė Sutenas, at-
stūmė nuo savęs senio ranką ir iš-
ėjo.

Kafajas atsisuko kedėj į jo pusę,
žiūrėjo į duris ir lingavo galvą.

— Tai beprotis, — kalbėjo pats
sau, nusistebėjęs. — Ir toks žmo-
gus nori vest politiką!

Šypsojosi ir galvą kratė.

— Ko jis nuo mas nori? — kal-
bėjo, ir dar sykį pradėjo svarstyti
reikalą delegacijos.

— Ko jis nori nuo žilų plaukų
Šemilias Jochajaus, Chaleja-
us?... Ko jis nori nuo tos žy-
delkaitės, kuri atsidavė ciecio-
riui?

— Tai yra pavojingas beprotis!
užbaigė.

Toje valandoje tarp durų pasi-
rodė tarmai ir pasakė, jog atėjo
šventiniosios perditinis, kuris va-
dinosi Šimonas.

Kafajas liepė jį įvesti. Šimonas
buvo labai išblyškęs, drebojo jo
rankos ir linktelėjo žemai, o Kafas
pasklūsė, ko atėjo.

Šimonas pasakė su piktumu, jog
minia sugriebė prieš šventinčiųjų
paleistuvę, apsupo iš visų pusių ir
norėjo užmušti akmenimis. Bet
įsimaišė Vietininko sargyba, už-
stojo už moteriškę. Pakilo bar-
nys, laike kurį subėgo daugybė
žmonių. Tuometaro atėjo šimti-
ninkas ir dėl suraminimo mynos
tarė, jog lieps kareiviams išduoti
moteriškę, jeigu ją kunigai apsdūs.

— Ką čia daryt? Žmonės stovi su
akmenimis ir rėkia, kareiviai kreip-
iasi prie kunigų. Reikia greitai
spresti, kadangi greit labai gali
išlikti muštinė tarp žmonių ir sar-
gų.

Pabaigė ir laukė atsakymo. Ka-
fajas pradėjo nekantriai krapštyti
pirštą dantis, potam tarė rim-
tai:

— Ką sako šeštas prisakymas?
Šimonas atsakė.

— O ką kalba Maizėčius Raš-
te? — klausė vėl Kafajas.

Šimonas privėdė tris vietas.
Tada Kafajas atsisėjo, pakėlė tie-
sąją ranką iki kaktai ir tarė iškil-
mingai:

— Tegul žmonės išreikia savo
pasibaurejimą!

Ir linktelėjo galva. Šimonas
pasilenkė žemai ir skubiai išėjo.
Kafajas jį pašaukė tarnus, kad jį
palydėtų iki Anna, kurį jis dar
kartą norėjo kalbinti, kad prisidurti
per delegacijos išrinkto tautos
galvų, vaziuojančių pas paleistuvę,
idant per ją turėti įtekmę ant Ry-
mo valdono.

Galas.

Redakcijos atsakymai.

SIM. DAUKASTO DR. TES KOMITETUI. Apie teatrą pirmą mums at-
suntė kitas korespondentas. Tal-
pinti dvi korespondencijai apie tą
patį dalyką ne galima.

PRISIKLAUSIAM. Aprašymas
prakalbų jau kitos pusės pirmą at-
suntė ir sustatytas; vėlesniojo to-
dėl pataipinti ne galima.

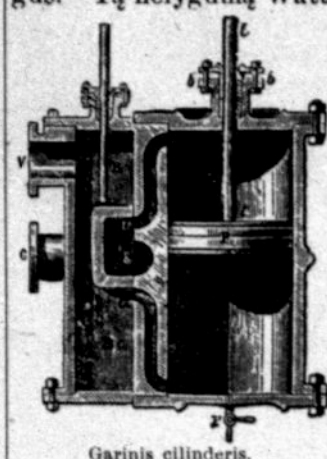
P. SLITSKUI. Apie tą daktarą
jau "Lietuvai" buvo minėta. Su-
tolesniu ant jo skundu reikia
kreipties į sveikatos užveždą.
Talpindami dabartinį raštą, mes
užtraukiam tik daug kaštuojan-
čią prąvą ant savo sprando.

GAMOS PAJIEGOS

IR KAIP IS JU NAUDOTIS.

Pagal Bitnerą.

Pirmutinės Watto garinės mašinos buvo
tik pagerintos Newkomo; buvo tai taip va-
dinamos atmosferinės mašinos; jose garas ga-
lėjo iesti tik iš vienos pusės po grustuvi į ci-
linderį. Pamatai, ant kurių remiasi šitos
mašinos, yra tie: pasinaudoti iš garo ant ap-
turėjimo teorinio ruumo; oro spaudimas iš
viršaus, vertė grustuvi cilindryje leistiesi žem-
yn, kada po juom sumažėjo spaudimas. To-
kios mašinos darbavosi atsakančiai tik prie
mažo garo spaudimo ir darbas jų buvo ne ly-
gus. Tą nelygumą Watt stengėsi pralinti
pritaikydamas prie vo dvi mašini,
kurių įsibėgimo rat-
ai buvo taip sudė-
ti, kad kada vienas
kėlė cilindrio gru-
stuvą augstyn, ki-
tas leido jį žemyn.

Garinis cilindris.

1784 m. Watt
dasiptotėjo, jog be-
sisekiantis garas
gali suteikti dides-
nę pajėgą už oro
spaudimą. Dar pir-
miau jis leido karš-
tą garą ir ant vir-
šaus grustuvo, bet
darė tą vien ant pašalinimo vodingos įtekmės
atšausių nuo tekandio vandens cilindrio
sienų. Paminėtuose metuose Watt sumisliojo
sunaudoti garą ir iš kitos cilindrio pusės,
nustatimui grustuvo žemyn; su pagelba ypa-
tiškų kanalų išvėdžiojimų garo ir atsakančių
atsidaromų ir užsidaromų užtangu, jis atsie-
kė tą, kad galėjo leisti garą tai po apačia
grustuvo, tai ant jo viršaus; prie to kiekvieną
sykį atsidarė uždanga ir garas galėjo pereiti
į kondensatorių. Tokiu būdu taip pagerinta
Watto mašina galėjo darbuotis lygiai ar tai
beleidiant, ar kilant grustuviui; ji darba-
vosi dvejopai.

Pasinaudodamas iš nurodymų Watto,
vienas inžinierius Watto mašinų dirbtuvės
išrado krutanti ekscentriką, su kurio pagelba
galima buvo uždaryti garą tai viršui grustu-
vo, tai jo apačioje.

Dabar yra jau net keli sistemos sutei-
kianti galėjimą naudotis iš dvejopo garo
darbo. Bet mes apie kitus čia ne kalbėsime,
peržiūrėsim sudejimą cilindro, kurį mato-
te ant angščiaū šančino paveikslėlio. Kana-
lai a' a' jungia viršutinę ir apatinę dalį
cilindro su garu, kuris įeina per V' kame-
rą B. Tokiam padėjimui, kaip parodyta
ant paveikslėlio, t. y. kada atidarytas kana-
las a' a', garas spaudžia grustuvi P' ir apacio-
s ir kelia jį augstyn. Kada gi skyklė a' bus už-
daryta nusileidusia e pavidalo uždanga, o sky-
klė a bus atidaryta, tai garas tekės į cilinderį
a ant viršaus grustuvo ir spaus jį žemyn.
Atlikęs savo darbą, garas, per a' a', leis į sky-
klę E; priešingai bus priešikimui grustuvo:
atlikęs savo darbą garas išeis per a' į tą pa-
čią E skyklę.

Dar vieną svarbų pagerinimą garinių ma-
šinų padarė Watt: jis išrado taip vadinamą
regulatorių, suteikiantį mašinoms lygų bėgi-
mą, kurios pirmą darbavosi ne lygiai, ant
darbo jų turėjo didelę įtekmę kurinimas pe-
čiuj; su pagelba regulatoriaus Watt išliuos-
vo mašinos nuo įtekmės ne lygaus krutimo ug-
nies pečiuj po katilui. Regulatorius parem-
tas ant darbo nuo centro bėgančių pajėgų.
Kas gi yra tuo centro bėgančios pajėgos?
Apie tai pakalbėsime žemiau.

Prižiūrėkime akmenį prie virvutės ir pra-
dėkime jį su akmeniu sukuti aplink; tuojuos
pamatysime, kad virvutė ištemptė, o jeigu
sukims dar smarkiau ir jeigu virvutė bus
silpnai, ji gali nutrūkti; tasys akmuo lėks ke-
liu tiesios linijos ab, einančios nuo sukimos
rato arba perpendikuliariškai nuo nutrūku-
sios virvutės laike jo pertrūkimo.

Pajėgia ištempianti virvutę, o kartais ir
ją pertraukianti prie sukimo prie jos priristo
akmens, besisten-
gianti jį numesti,
nėra tai kokia ypa-
tiška pajėgia, bet
yra tik pasekmė in-
ercijos krutandio ak-
mens. Daigtas įves-
tas į besikimimą po
įtekmę kokios nors
pašalinės pajėgos,
pagal inercijos ties-
as, stengiasi lėkti
keliu tiesios linijos,
bėgančios nuo besik-
sukimo rato, kokį priristas daigtas turi dary-
ti, bet lėkti taip ne duoda virvė, prie kurios
tas daigtas priristas. Virvė tokiu būdu trau-
kia prie jos priristą daigtą į vidurį rato, kokį
priristas daigtas, besisukdamas, padaro; iner-
cija gi darbuojasi priešingoj linkmėj. Abid-
vi šitos pajėgos lygios ir viena kitą atsvėria.

Ypatiškos pajėgos čia nėra ir jeigu siulas
arba virvutę, ant kurios sukame priristą daig-
tą, nutruks, prie jos priristas daigtas ne puo-
la ir rato vidurį, bet lekia perpendikuliariškai
nuo rato radiuso, taigi nuo virvutės, prie ku-
rios jis buvo priristas.

Didumas nuo centro bėgančios pajėgos
atsako didumui gyvos pajėgos besisukančių
kunų; ji didinasi proporcionaliai kvadra-
tui greittumo besisukančių kunų; prie lygus
greittumo ji atbulai proporcionališkai radiu-
sui rato, kokį padaro besisukantis kunas, tai
yra: juo ratas, kokį turi padaryti besisukantis
kunas, yra mažesnis, juo mažesnė bus ir nuo
centro bėganti pajėgia.

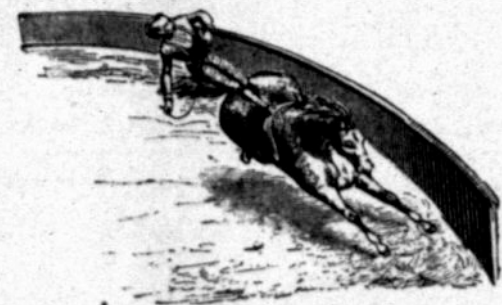
Prasčiausią pritaikymą nuo centro bėgan-
čios pajėgos matome kilpinėj, iš kokios, kaip
žinote, Dovidas užmušė Galijotą. Akmenį
įdėdą į smolėlį žalios skuros ir su pagelba
dviejų šniurėlių suka jį smarkiai aplinkui;
jeigu atsakančiame laike paleisti vieną šniur-
elį, akmuo su dideliu smarkumu išlėks teip,
kad su juom galime pataikyti, kur norime.
Senovėj, kol ne buvo parako nė karabinų, ka-
rėse vartojamos buvo kilpinės; buvo atsakan-

ti kareiviai kilpininkai, mėtanti akmenis iš
kilpinių, taip tame išsilavinę, kad galėjo pa-
taikyti į lekiantį mažą paukštelį. Iš rankos
su tokiu smarkumu ne galima akmenis išme-
ti, kadangi metant iš rankos, mūsų raumenų
pajėgia darbuojasi labai trumpą laiką; kilpi-
nėj gi, sukančiam akmenį vis su didesniu greitu-
mu per kelias sekundas, paleisdami, su-
teikiame tokią greitumą, su koku jį sukome
laikie pailuosavimo.

Apie bėgančios nuo centro pajėgos yra
kita, jai priešinga, taigi trunkanti į centrą
besisukančių kuną.

Paveiklų iš centro bėgančių pajėgų ga-
lima priveiti daug; mes peržiūrėsim čia vie-
ną. Paimkime stiklą vandens pripilimą, pri-
tvirtinkime jį iš vidurio prie lanko ir pradė-
kime smarkiai sukuti lanką ir ką pamatysime!
Nors stiklas ne kartą apsisuks teip, kad at-
darytas jo galas bus į žemę nukreiptas, van-
duo iš jo neištekės.

Dėl nepažinėjimo nuo centro bėgančios
pajėgos raiteliai arba bicyklistas prie smar-
kių užsikimimų unpulpa nuo arklio arba nuo
bicyklio, kadangi į laiką nepasilenkia į rei-
kalingą pusę tiek, kad tas galėtų atsverti nuo
centro stumiančią pajėgią; ant atsvertimo tos
pajėgos reikia pasilenkti į užsikimimo rato
vidurį.

Kaip raitelis cirkę pasiluosuoja nuo įtekmės nuo centro bėgančios pajėgos.

Yra daug pritaikymų nuo centro bėgan-
čios pajėgos. Iš jų paminėsime apie nuo
centro bėgančios džiovinimo mašiną. Šitas
mašinas vartoja ant greittensio išdžiovinimo
šlapio audėklų dirbtuvėse. Kaip nuo šlapios
kepurės nupurtome vandenį, ją purtydami ir
švytuodami, taip su pagelba greito sukimos
mašinos iš šlapio audėklų vandenį iš pradžių
iš vidurio audėklo išvarome į jo paviršių, o
nuo paviršiaus jau jis išlasko į visas puses
nuo audėklo. Tos džiovinimo mašinos dar-
buojasi taip gerai, kad į kelias minutes jos
išdžiovinia labiausiai perslapusį audėklą, ant
ko jį pirma ant ilgo laiko reikėjo padžiūti
džiovinčiuose.

Pieniukystėj vartojami separatoriai
parenti ant jų pačių nuo centro bėgančių pa-
jėgų pamato. Su pagelba greitai besisukan-
čių, paprastai 7000 kartų į minutą, separa-
torių, atidaliau į porą minutų iš saldaus pieno
visus riebumus teip, kad lieka vanduo. Var-
tojant separatorius, į porą minutų galima nuo
pieno atskirti grietinę, ant ko pirma reikėjo
daugelio valandų ir prie naujo būdo piene
ne lieka nė truputis riebumo, ko prie nugrie-
bimo, kaip tai darydavo pirma ir daro dar
dabar visur Lietuvoje, ne galima gerai pa-
daryti, kadangi riebumas bus piene ne vien
ant paviršiaus, bet ir giliai. Su separa-
toriais iš tokio jau daugumo pieno apturi da-
giau sviesto, negu darant tą teip, kaip daro
Lietuvoje ukininkės.

Tokių jau būdų, su pagelba greito suki-
mės, iš padėtų į atsakančias mašiną korių, atida-
lina medų iš korių ir juos vėl atgal į avilį įde-
da. Per tai bitys, nereikalaudamos kruti
vis naujus korius, sunėda daug daugiau me-
daus.

Ant jų tai pamatyti nuo centro bėgančių
pajėgų, kaip jų paminėjome, Watt padirbo
regulatorių, su kurio pagelba mašina pati
reguliuoja savo greitu-
mą. Tas buvo reikalingu
tuose atsitikimuose,
kada susirenka per daug
garo, kuris atlieka per
daug didelį spaudimą,
kaip ir atsitikimuose, ka-
da garo yra per mažai;
greittumo mašinos viane-
me ir kitame atsitikime
reguliuoja pati mašina
su pagelba regulatoriaus.

Prietaisa ta susideda iš dviejų metalinių
bolių B B', pritvirtintų prie dviejų pečių
O A, O A', besisukančių vietoj O, tai yra ant
vertikališkos ašies. Du kiti pečiai sujungti
su pirmutiniais vietose A ir A' ir apima,
kaip žiedu, vertikališką ašį. Ziedas M gali
slinkti augstyn ir leistiesi žemyn ant ašies ir
tokiu būdu palengvina bolėms B B' pasi-
traukimą labiau nuo ašies arba prie jos pris-
artinimą. Su pagelba diržo, ašis P gali būt
įvesta į besisukančių krutėjimą, o drauge su ja
ir bolės B B'; juo greičiau suksis, juo la-
biau jos stengsis atstolinti nuo ašies, ant ku-
rios sukasi, taigi stengsis pasikelti augstyn.
Prie pasikėlimo bolė, slinks augstyn ir ste-
bulė M, kurią apima šakė rankenos LL. To-
kiu būdu buomo M LL pečiai LL kils aug-
styn, arba leisės žemyn ir tokiu būdu bus re-
guliuojamas garo spaudimas ir drauge su
tuom ir mašinos greittumas.

Tolesnis pagerinimas Watto mašinos li-
kosi atliktas per pritaikymą didesnio garo
spaudimo, sulyginant su tuom, koks buvo pri-
taikomas senose mašinose, nepereinant į at-
mosferos; per padidinimą garo spaudimo li-
kosi suteikta didesnė pajėgia mašinoms.

Regulatorius Watto.

Prietaisa ta susideda iš dviejų metalinių
bolių B B', pritvirtintų prie dviejų pečių
O A, O A', besisukančių vietoj O, tai yra ant
vertikališkos ašies. Du kiti pečiai sujungti
su pirmutiniais vietose A ir A' ir apima,
kaip žiedu, vertikališką ašį. Ziedas M gali
slinkti augstyn ir leistiesi žemyn ant ašies ir
tokiu būdu palengvina bolėms B B' pasi-
traukimą labiau nuo ašies arba prie jos pris-
artinimą. Su pagelba diržo, ašis P gali būt
įvesta į besisukančių krutėjimą, o drauge su ja
ir bolės B B'; juo greičiau suksis, juo la-
biau jos stengsis atstolinti nuo ašies, ant ku-
rios sukasi, taigi stengsis pasikelti augstyn.
Prie pasikėlimo bolė, slinks augstyn ir ste-
bulė M, kurią apima šakė rankenos LL. To-
kiu būdu buomo M LL pečiai LL kils aug-
styn, arba leisės žemyn ir tokiu būdu bus re-
guliuojamas garo spaudimas ir drauge su
tuom ir mašinos greittumas.

Tolesnis pagerinimas Watto mašinos li-
kosi atliktas per pritaikymą didesnio garo
spaudimo, sulyginant su tuom, koks buvo pri-
taikomas senose mašinose, nepereinant į at-
mosferos; per padidinimą garo spaudimo li-
kosi suteikta didesnė pajėgia mašinoms.

Didumas nuo centro bėgančios pajėgos
atsako didumui gyvos pajėgos besisukančių
kunų; ji didinasi proporcionaliai kvadra-
tui greittumo besisukančių kunų; prie lygus
greittumo ji atbulai proporcionališkai radiu-
sui rato, kokį padaro besisukantis kunas, tai
yra: juo ratas, kokį turi padaryti besisukantis
kunas, yra mažesnis, juo mažesnė bus ir nuo
centro bėganti pajėgia.

Prasčiausią pritaikymą nuo centro bėgan-
čios pajėgos matome kilpinėj, iš kokios, kaip
žinote, Dovidas užmušė Galijotą. Akmenį
įdėdą į smolėlį žalios skuros ir su pagelba
dviejų šniurėlių suka jį smarkiai aplinkui;
jeigu atsakančiame laike paleisti vieną šniur-
elį, akmuo su dideliu smarkumu išlėks teip,
kad su juom galime pataikyti, kur norime.
Senovėj, kol ne buvo parako nė karabinų, ka-
rėse vartojamos buvo kilpinės; buvo atsakan-

ti kareiviai kilpininkai, mėtanti akmenis iš
kilpinių, taip tame išsilavinę, kad galėjo pa-
taikyti į lekiantį mažą paukštelį. Iš rankos
su tokiu smarkumu ne galima akmenis išme-
ti, kadangi metant iš rankos, mūsų raumenų
pajėgia darbuojasi labai trumpą laiką; kilpi-
nėj gi, sukančiam akmenį vis su didesniu greitu-
mu per kelias sekundas, paleisdami, su-
teikiame tokią greitumą, su koku jį sukome
laikie pailuosavimo.

Apie bėgančios nuo centro pajėgos yra
kita, jai priešinga, taigi trunkanti į centrą
besisukančių kuną.

Paveiklų iš centro bėgančių pajėgų ga-
lima priveiti daug; mes peržiūrėsim čia vie-
ną. Paimkime stiklą vandens pripilimą, pri-
tvirtinkime jį iš vidurio prie lanko ir pradė-
kime smarkiai suk

